

Vredništvo:

na Travalke št. 277. I. nadstr. (eno
okraj, tudi za pospoliljanje lista).

Brojeno se za plačilo vsakega
meseca tudi v slovenskem jeziku.

Plača se za vsako nalogo vrsto B
srednje se osposilo same enkrat na
dan, če dvakrat, B sold., če trikrat,
10 s. v. a. — Povrh tega je vsak
krat 30 s. za štampilj.

OPEDNIK

za domače, slovenske in občne potrebe.

V Gorici, v petek 31. januarja 1868.

Izhaja vsak petek.

Velja po pošti pošiljana za celo leto
3 gold., za pol leta 1 gold. 40 s., za
četrt leta 80 s. Kdor sam pošilja po-
šilja, plača za celo leto samo 2 g. 50
s., za 1/2 l. 1 g. 30 s., za četrt l. 70 s.

Naročilna pisma in reklamacije naj
se pošiljajo vredništvu.

Posamni listi se prodajajo v Gorici
v bukvarnici K. Scher-jevi na Traval-
ku po 5 soldov.

Mislilo se je, ko se je dualizem snoval, da bote vsaj delegaciji med polovicama države to, kar n. pr. most na verigah med Peštom in Budo; da bote pravo zastopstvo državine celokupnosti; zastopaje ta ogersko, nna slovansko-nemške dežele, da bote le dve nogi ene-ge kipa, častitljive „Avstrije“. Ali, Madžjari se no le tej ideji vstavljajo, temuč še celo beseda „država“ so ogibajo. Oni vidijo povsod dvoje držav, svazo med dva-ma državama, med kterima so—po naključni—nektere „skupne“ zadeve! — Da je presvetil cesar delegaciji posebej sprejel, o tem smo že unikrat govorili. In to, da še skupnemu vladarju se niste šle delegaciji skupaj, združeni poklonit, je čudno in žalostno, in marsikteri vidi v tem že črvilka, ki gloda v drevesu delegacij, če ne že tudi dualizma samega. Še bolj pa se gnjusi človeku madjaronska oholost, če pomislimo, da še k skupnemu obedu, h kteremu so naši delegati ogersko povabili, niso hoteli priti, dasiravno je bil njih predsed-nik povabilo že sprejel. To je vzajemnost in zaupanje, to! — Dalje. Madžjarski poslanci se delajo, kakor da bi še nemški ne znali in naši „skupni“ ministri morajo v tej zadregi se hitro madžjarski jezik učiti, da jim morejo vsaj nasveto predlagati. Pač, ti Madžjari so, ka-kor v narodopisnem, tako tudi v političnem oziru „uni-cum“ v Evropi. Vendar pa se ni toliko čuditi njim, kot marveč „našim“, da jim vsak hip in v vsaki reči na li-

manice gredo. Ko bi Slovanom in Romanom pod oger-sko krono od dotične strani samo mazince pokazali, bi-tell bi potem videti, ali bi žvenketanje z ostrogami še koga strašilo. Slučer je pa ta presiljenost in ošabnost madžjarska kazen in rosen „memento“ tistim, ki niso skoraj vedeli, kako bi se bili Madžjarom prilizovali in prikupovali. Naj bi se našim državnikom oči še o pra-vom času odprle, in naj bi razumeli, kar ruski „miro-ljub“(1)—„Invalid“—svetuje: „Storite, da bodo vsi av-strijski Slovani drugim narodnostim v državi onaki, in zanašajte se, da bo potem Rus Avstriji prijatelj“—in—pristavimo mi—nova uravnava ne bo naklo na nogah stolpate Avstrije.

Politiški ogled.

Avstrija.

Minister notranjstva g. Giskra je poslal o. na-mestnikom razpis (od 25. t. m.), v kterem jim naroča, naj poskrbe, da njim podložni upravniki na no-vo ustavo prisegajo; siljen pa da ni nihče prisedi, če se mu zdi, da mu tega vest ne pripusti; gledé tacih uradnikov, ki ne bodo hoteli prisegi, da se bo že ka-ker boji poskrbelo. Na dalje govori razpis v takem zmisl, da, če se se do pičice izpolni vse, kar zahte-va, bodo naši uradniki vprihodnje prava, večlovečena nastavnost in začela se bo „nova doba“—v kancelijah.

— Ker je zdaj ministerstvo drž. zboru odgovorno, moralo je nehati višje armadno poveljništvo. Nadvojv. Albreht je poveljnik in ogleda vse armade.

Podlistek.

Episoda spreveda Maksimilijanovega v Trstu 16. t. m.

Ni je skoraj dogódbé ali svečanosti, bodi si še tako resnobna in veličastna, da ne bi jej slabost ali hudobija, surovost, lahkomišelnost ali raztresenost človeška kaj ne vpletla, kar jej resnobnost in veličanstvo kali. Tacega vmesja se tudi v Trstu pri sprevedu ces. Maksa ni manjkalo. Naš kmet, ki vsako pobere, ki jo čuje, tudi sam še ktero debelejšo zakroži. Takó pravi neki: Ko bi jez bil tak „prin-kec“ kakor je bil Maksimilijan, bil bi v Miramaru ostal in lepo v božjem miru živel.“ Da! mislim, da bi bil ostal, zayrne ga sosed; če bi te pa bili tako zapleli, kakor pajk muho? Muha se vloví v mrežo, Maks se je vlovil v „Zaméski“. „Kje je dežela „Zaméska? Pravijo, da tam zlató iz tal rase, ali ljudje da so sa-mi pesjajnarji, kakor so malani na križevem potú“. Saj res morajo taki biti, ker sem čul, da so Maksa „razčepirili“. Kako razčepirijo, vpraša mali Jurček. O-trok moj! to ti je strašna muka: desnico in levico in obo nogi privežejo vsako za konjski rep, in konje na-ganjajo, dokler človeka na štiri kose razčesnejo. Bog nas varil mené mrzlica strese, če na to pomislim. — Ej ne! pravi Luka, jaz sem čul, da so Maksa na križ pribili in vanj streljali kakor v svetega Boštjana, do-kler je dušo spustil. Pojdite! pojdite! pristavi drugi, me-ni je pravil naš Tone, ki je od našega gospodu čul, da so mu dali strupene kroglice in so mu zavdali. Kaj šel pridene tretji, se vé da so strupene kroglice ga umorile, ker so vanj streljali. Verujtel verujtel eni pra-vijo, da menda je prazna truga, in da Make je narbrž še živ v Meksiki.— Tako so kvasili nevedni ljudje in

imeli svoje pomenke, a gospódje so se pa drugače po-govarjali, in posebno čez duhovščino sekali. Ko so se prikazali OO. kapucini, slišim glas: Glej „zavitarij“ gredó. Ne, ga zavrne sosed, to so kapucini z dolgo brado, ki so bolje zajtrkovali, nego ti jaz. Vsi.... se mestijo. — Ko te gospode neki rokodelce zavrne, za-čnejo se z njim prepirati: „Kdo z vami govori?“ „Pu-stite nas v miru in ne zabavljajte.“ „Ali ni morda jezuit kriv, da so cesarja Maksa ustrolili? Da ne bi nikoli poslušal bil tistega patra Fišerja, bil bi še živ.“ „A hodite! kdo vas praša po patrih? ne kadite mojej ženi v obraz, ker ji dim dobro ne del!“ „Naj gre proč, če ji ni prav.“ „Kam, ko je taka gaječa?“ Molčite molčite! začnejo drugi okrog, ker je bil ravno slovesni hip, ko se je truga z ladje na mrtvački oder zdrsala, in vse je bilo tiho tisti trenutek. Zdaj pa zakriči nek dečko: Miramare! Trieste! Messico! a cinque soldi! — La vita e la morte di Massimiliano a 5 soldi! fünf Kreu-zer! pet soldov! — Čuj! čuj! pravi naš Jaka, samo 5 soldov da veljá življenje ino smrt Maksimilijanova. Per-maruha! njegov pogreb pa kaj več košta. Da bi jaz imel samo tiste tisoče, ki so jih danes potrosili! per-mojstokrat! da ne bi stradal ne, dokler sem živ, ino ne bi mi bilo več treba imeti žaljev po rokah. Jaka! več kaj, stavimo na lot: 10, ura je, 16. meseca je da-nes, 35 let je star bil, kakor pravijo. Boš videl, če sta-vida, zadeneva. — Te resnične pogovore sem slišal v tistem krogu, kjer sem se tiščal sred množice, da se nismo mogli ganiti. Jaz sem molčal ino si mislil: Vsaka glava ima svojo pamet.*) Dosti je nevednosti in sirovsti ne samo med kmeti, temuč tudi med gospodo, in vse, kar pod solncem živi, si sreče želi. — O.

*) Marsiktera pa tudi slamo in še to—že gnjilo.

Hrovaško. Adresa, ki jo je zbor 28. tega meseca odobril, obsega 20 odstavkov. Gledó porazumka s Ogerskim, jemlje za podlago dotične zborné sklope od l. 1861; prosi, da bi se storilo, česar treba, da se združi Dalmacija in vojaška granica s Hrovaškim; nasvetuje, naj bi se granica sčasoma odpravila, izreka ugovor zoper oktrojevanje sploh in sosebno zoper to, da se je volitni rod za deželni zbor oktrojil itd.

Vnanje države.

Italija. Na Neapolitanskem — pravijo časniki — da niso nič zadovoljni s sedanjo vlado: ta dni so nalleteli na sled, da so namerjali Bourbonovci (stranka poprošnjega kralja Franca II., kateri stanuje v Rimu) preknuciti Viktor-Emanuelovo vlado in razglasiti Franca II. za kralja.

Francosko. Vlada misli vzeti na posodo 440 milijonov frankov. To je svet osupnilo, ker nekako po vojski diši.

Sicer pa ta teden vsi časniki in zlasti tudi rusovski mir pridigajo. Čudno je le to, da mora ta ljubi mir čez 7 milijonov bajonet varovati! — Toliko vojakov štejajo namreč vse armade v Evropi.

Delegaciji.

O kterih skupnih rečeh so pa bote menili zdaj delegaciji? O skupnih stroških za tekoče leto, protresalo hosto torej *preudarok* za l. 1868. Obsega pa *preudarok* skupnih stroškov te-le predolke (rubriko): I. *Kabinetsna pisarnica* Nj. Voličanstva 72 tisuč gold., II. *Skupno ministerstvo za unanjstvo*: I. Središčno (centralno) vodstvo 978 tisuč; 2. diplomatski stroški 1 mil., 113 tisuč; 3. za konsulate v tujih deželah (povrh lastnih dohodkov) 499 tisuč; 4. v pomoč begunom s Črnogorskega 35 tisuč; pomoč avstrijskemu Lloydu v Trstu čez 4 milijoni. — III. *Državno vojno ministerstvo*: za armado na suhem 72 milijonov, za vojno pomorstvo 7 millj. — IV. *Državno finančno ministerstvo*: I. centralno vodstvo 129 tisuč; 2. državna centralna denarnica 17 tis.; računarijski oddelček za centr. drž. denarnico 16 tisuč, skupaj: 163 $\frac{1}{2}$ tisuč. Stroški za modčasni (viseči) dolg: 4. za napravljanje (tisk itd.) državnih listkov 1 milijon; 5. remuneracije 4 tisuč; 6. Razni stroški 10 tisuč; 7. pregledavanje in vničevanje državnih in denarnih listkov 35 tisuč. Stroški za ustanovljeni (fundirani) dolg: 9. denarnica državnih dolgov 168 tisuč, in tako dalje še 8 naslovov (podpredelkov), nar niži s 17 tis. narviši s 300 tis., skupaj čez 3 milijoni. — V. *Računsko kontrolstvo* v 3 naslovih 1 milijon 49 tisuč. — VI. *Zaloga (rezerva) za neprevidene stroške* 89 milijonov. — Presežki colnih dohodkov v naših deželah so preudarjeni na 8 milijonov, na Ogerskem 1 milijon, po nekkih odbitkih pa ne ostane ko 6 milijonov. Ti dohodki grejo v skupno denarnico in se torej od skupnih stroškov odbijejo. *Vseh skupnih stroškov* (kakor smo že v poslednjem listu povedali) je 83 milijonov, 83 tisuč, 702 goldinarja. a. v. — To so tedaj niti, ki vežejo naše deželo z ogerskimi.

Dopisi.

V Kanalu 22. januarja — F. V. — C. kr. okrajni gosposki v Kanalu je došel to dni od c. kr. namestništva v Trstu razpis, v katerem je izrečena želja, da bi se več malih županij združilo v eno samo tako, da bi pri novi politični organizaciji, ktere pričakujemo, bila v stanu svoje dolžnosti, posebno kar zadeva opravila izročenege področja, izpolnovati; v sedanjih okolišnih da se ne more tega tirjati, kajti le takim županijam da je mogoče prav ino v občno korist uradovati, ktere imajo dovolje razumnih mož (intelligencije) ino dovolj materjalnih moči (dohodkov).

Sklicala je tedaj naša okrajna gosposka 16. t. m. vseh 10 županov in vse podžupane tukajšnjega okraja v sejo, ter jim po povelji namestništva razložila korist združenja.

Imeneval je gosp. predstojnik tiste županije, ki nimajo moči, da bi se vzdržale, rekoč, da so mrtve, da jim primanjkuje olja in stonju, namreč premoženja in umnosti; očital jim je, kako da se morajo dajati v roke vnašnjim pisarjem in kako lahko zabredejo v zmote *) taki župan, ki ne poznajo čruga na belem; povedal jim je tudi da občinsko premoženje lahko vsaka katastralna občina sama oskrbuje, k. čemur ne bi potrebovala lastnega pisarja (§ 103 obč. reda). In dasiravno jim je gorečo priporočil, naj bi deli vse to na srce starešinstvu, ktere bo imelo o tem sklepati, so nekteri župan, pa ne, da bili starešinstva poprašali, izrekli, da to se ne bo nikdar godilo, češ, da jih le županija kanalska (ktera je skoro odina za združenje) pogreša. —

Nočem tukaj dokazovati, da bi županija kanalska imela nar manj dobička, ako hi se z družimi županijami združila, ker vsak prebivalec kanalskega okraja dobro vé, da županija kanalska potrebuje nar manj doklad za vzdržanje svoje uraduje, tudi ne bom hvalil gospoda župana kanalskega, ker ga že hvall umetnost njegova, ker ga hvalijo dela in skrb za občno korist; tudi mi ni treba dopovedovati, od kod da pridhaja to, da tisti župan, ki še črk ne poznajo in ne razumejo kaj pomeni „samostalno“ in kaj „izročeno“ področje, nočejo se združiti, ker vsak dobro vé, kako lepoglasno je imo „gospod župan“. Še pa moram povedati, kako se je hotel on gospod župan to sladko imé ohraniti.

Da bi mogel gosp. predstojnik prerajati število stroškov, ki bi se dali v enem letu prihraniti, ako bi se županije združile, povabil je župane, naj mu povedó, koliko da potrebujejo vsako leto za uradnišne stroške, namreč za opravila izročenege področja. Vsi ti stroški so znaeli 2270 gl., in od tega bi se dalo poračunu predstojnikovem prihraniti vsako leto nar manj 1200 gl.

Ali so pa vsi župani po pravici povedali? Zdi se mi, da ne. —

Neki župan n. pr. je povedal, da potrebuje za opravila izročenege področja, namreč: za svojo plačo (40 gl.), potem za tajnika, za obhodnika, za najemnico pisarnice in več drugih potrebščin le 76 gl. na leto. In glej brez 275 gl. izhodka, ki ima ta županija za oskrbovanje občinskega premoženja, potrebuje ona po letošnjem preudarku še posebnih 20 odstotkov doklade — samo za uradnijo, — ktera doklada na 1077 gl. davkov, ki jih plačuje ta županija, daja 236 gl. 90 kr., tako da je zalajil gospod župan nič manj kot 160 gl. 90 kr. S tim je hotel dokazati, da bi njegova županija nič ne prihranila; — meni se pa vidi, da je le to dokazal, da si hoče imo župan ohraniti.

Ako bi bili vsi župani vse po pravici povedali, razvidelo bi se bilo, da se lahko čez 2000 gl. prihrani.

Razun kanalske županije, ktera potrebuje le 10° doklade za uradnijo, potrebujejo skoro vse druge županije več ko po 20, in nektore več ko 30 odstotkov, in pri vsem tem jim ni mogoče prav uradovati, ker se za 100 ali 120 gl. plače ne more zmognih uradnikov dobiti.

Kanaleki okraj plačuje vsako leto 18000 gl. davkov brez poviška. Da bi se, postavim, županije v eno samo združile, lahko bi imele tajnika z letno plačo 500 gl., drugega uradnika s 300 gl., dva obhodnika po 180 gl. in okrajnega zdravnika s 420 gl., in vse to znese le 1580 g., kar se lahko pokrije s 10 odstotki doklade, in še bi ostalo 220 gl. za druge neprevidene potrebščine. Na tako vižo tedaj bi se dalo prihraniti veliko nepotrebnih stroškov in imeli bi uradnijo ne le po imenu, ampak pravo in dobro urejeno, tako da, če bi se tudi okrajna gosposka odpravila, ne bi bilo treba uravnati okrajne županije (Bezirksgemeinde), ktera hi nič drugega ne pričela, ko dvojna bremena celotmu okraju.

Ker zadeva ta reč ceji okraj kanalski, in ker jih je žalibog le malo, kija okolišdine poznajo, prošim te, „Domovina“, blagovoli to prej ko mogoče razglasiti, da pride še o pravem času na znanje tistim, ki želijo dobro samim sebi in svojem bližnjemu. **)

*) V dveh letih so bili 5 župani, namreč: Ajbaki, Aohovaki, in Banjki av. Duba obdolženi goljuffe, pa zavolje pomanjkanja dokazov oproščeni.

**) Odpri se pesdali „Domovinini“ tudi drugim, kteri se zasliliti družih misli o reči, ki se v tem dopisu obravnjuje. Vr.

W. Komar 29. t. m. Takajšni okraj šteje okoli 14 tisoč prebivancev in ima 19 županij, tako da pride na 700 duš sploh ona županija. Te županije, razun nabrežinske, nimajo izdatnih dohodkov, da bi moglo vzdržavati umnih, zvedenih tajnikov, ki bi jim občinsko reči v redu držali. Za tega voljo pa so zamarnjene ino opravila opravljajo se tako, da bodi Bogu toženo.

Župani večidel znajo le za potrebo po starem kopitu nekaj pisati in brati, nekteri še tega ne, tako da dopisov ki jim dohajajo, ne razumejo, in ker tajnikov nimajo, so prisiljeni nositi jih daleč h kakšnomu pravdoskazu, da jih jim probero in razloži. Takim vedežem pa je slovenska pisava trn v peti. Mojstorska vzame dopis v roke ter ga županu na debelo in široko v „kranjski šprahi“ razlaga. Če dopis odgovora zahteva, in če župan le zine, da bi rad odgovor v slovenskem jeziku pisan videl, je pravdoskaza hitro po konci in mu zareži, da, če to zahteva, naj se gró pisarja na Hrvaško ali Moškovitarsko iskat. Ubogi mož se mu mora vdati, in glej, slovenska županija pisari v nemškem ali laškem jeziku! Tako županje niso zmožne opravljati ne lastnih opravil, ki so mnogovrstna, kakor: svobodno oskrbovanje občinskega premoženja, skrb za varnost, za občinske ceste, za uboge, za občinsko dobrotne zavode, policija zastran zidanja, živeža, zdravja; pažnja nad posli, nad lepim in dednim ponašanjem itd., ne izročnih, kakor so n. p. vse priprave in dela o nabiranju vojakov, razsodbe o propirih med posli in gospodarjem, o poškodovanju polja, itd., ino vsa druga, ktera jim še vlada brž ko ne izroči.

Tu ni drugači, kot, da se več občin v eno županijo zedinijo, in da umnega in znajdenega tajnika v službo vzamejo, kateri ima biti županu desna roka, in kateri ima znati slovenski, laški in nemški jezik. Popolno znanje slovenskega jezika v pisanju mora pa biti *conditio sine qua non*.

Ugovarjali mi pa utegnejo znabiti županijo, da ono ne marajo se združiti, ker bi morale potem bogatejše za ubžnejše plačovati, s svojo lastnino in svojimi dohodki jim pomagati. Ti ugovori so prazni, saj bi se pred zidinjem dogovorilo zastran posesti in uživanja svoje lastnino, svojih naprav in zalogov. Kar si tiče pa stroškov *okupnega* opravljanja, kateri občino (kot združbo) zadenejo, in kateri so potrebni za oskrbovanje izročnih ali tudi *tistih lastnih* opravil, ktera bi imelo oskrbovati skupno (više) županstvo, donašalo bi zedinjene občine po razmeri izravnih davkov.

Takemu združenju bi se gosposka ne vprija, ker vé, da mnoge doseданje županije niso kos vsom svojim opravilom, in jez mislim, da, če one same tega ne spoznajo, bo treba sčasoma jih združiti po določbah §. 85 obč. reda in potem bodo imele dvojne stroške. *)

iz Črnič — č. — (Jasno cortje z astromontano) Lani, prve dni meseca oktobra, sem šel po opravilu v Vitovsko vas, ktera spada pod našo faro. Pred neko hišo vidim gospodarja z zavezano nogo. Vprašam ga, kaj da se mu je hudega zgodilo, in on mi začne tako pripovedovati: Namenil sem se bil v gojzd, pa ko sem v čavensko (ali, kakor mi po domače rečemo) v Vitovsko Goro prišel, me nekaj 3 krat pikne; pa se nisem dosti zmenil za to, ker sem mislil sam pri sebi, da me je kakšna robida opraskala. Ali, ko nekliko dalje stopam, čutim, da me nekaj na nogi zelo peče, kakor da

*) Ta zadeva zastran združenja ali razdruženja občine je pri nas na Goriškem že nekaj let som nekako „gorečo vprašanje“. Ker je vlada l. 1850 občine sile, združevati se, in se pi lani čas nič kaj gledalo na to, da bi bila katastrofalno občino vsaj svoje premoženje samo doma oskrbovale, nastale so pri skupnem, zmožnem gospodarjenju združenega/ablojenega imelja vsah občin, tako zmožneje in vsled njih krivice, da so se začele takemu gospodarstvu katastrofalno občino vpirati, in, od kar imamo novo občinsko postavo, ktera razdružbo prepulča, začele so se vse po stari postavi združene lokalne občine razdruževati, tako da se je zdaj nasprotnega ekstreme hali. Temu razdruževanju, kije — rekel bi — naluživ, začela se je lotos vlada vstavljati. Došli so okrajni gosposkam in to dni tudi dožalnemu odboru dopisi od c. k. namestnika, v kterih se jim nareče, naj bi svoj pliv zastavili, da bi se razdružena in samostalna županije vsaj za opravila izročnega področja zopet združile, češ, da za samostalno opravljanje vsah opravil nimajo male občine dovolj omikanih mož, in bi jim tudi stroški bili preveliki. S premoženjem svojim pa bo vsaka katastrofalna občina sama doma gospodarila. Z ano besedo: vpeljali so misli nekak občinski federalizem. Po tem lakem pridemo na to, kar je v našem dežel. zboru takrat, ko se je novi obč. red obravnaval, posli Winkler nastvetoval, kar je pa tedanja vlada zavrgla. (Glej dopis iz Kanala) Pr.

bi mi bil kdo gorečega pepela po njej potrosil; tedaj se usedom, priviham si hlače, pogledam, in vidim, da mi je začela noga otekati in rudeča prihajati. Zda se povrnem nazaj domú, ker sem se hitro spomnil, da me me je strupen gad vpičil. — Šlišal sem pa večkrat govoriti o nekem zelišču, ktero nekteri ljudje v naši vasi dobro poznajo, da je za gadov pik zelo koristno; tomu zelišču pravijo modrasovec. *) Poiščem tedaj sloveka, kateri to zelje dobro pozna, in ga prosim, naj ga pred ko mogoče dobi. Prijese mi ga tudi res kmalu. Jez vzamem to zelje in eno jajce, ocvrem vse skupaj (v fritaljo), in jo pojem. Kmalu po tem som spomnil, da mi je otekline nehala, ter šlo mi je čedalje na bolje.

iz Črnič. — č. — Protekloga decembra smo imeli v „čitalnici“ občni zbor. Potrjen je stari odbor. Predsednik je gosp. Andr. Juh, podpredsednik Andrej Batič, denarničar Ferd. Vodopivec, tajnik Miha Vičič, odborniki: Franc in Valentin Kosovel in Ant. Lojk. Na novo izvoljena namestovavca sta čč. Ant. Fišer in Jan. Ambrožič.

iz št. Andreža (pri Gorici.) Pritrkovanje in streljanje z možnarji je oznanjalo v saboto 25. t. m. izvolitev novega župana, Jož. Nanut-a. To je prvi samostalni župan št. androžki. N. je zvedenec v županijskih rečeh in dober Slovenec.

Domači novičar.

(Iz oltavnica goriške.) Še slajšneša, nego prva, bila je v nekem oziru druga letošnja beseda 26. januarja. Novo je bilo to, da ste se vrli Libušini (hčeri), gospej Z., ktera je radovoljno prišla poslati bratovski narod slovenski, in vneti Slovenki gospodični T. J., pridružili — v prvo v čitalnici in Gorici — tudi dve Goricianke po rodu, sestri, gospodični B. Pole so na čitalničnem odru vse 4 v prvo. Opirajo se na dva možka glasa, so krasno zvrševale Prešernovo Vodniku na čast zloženo pesem „V Arabijo puščavi“. Navdušeno ploskanje ni nehalo, dokler niso ponovile sprelepe melodije, ktere je bil pečat in odmev gromovit „živile“ in „slava“. Kdor tukajšnje predsojke pozna, bo vedel, kaj to pomeni, če rečemo, da smo zapisali ta napredek z zlatimi črkami v kroniko na le čitalnično, temuč mestno. Nov je bil nadalje g. Hribarjev „Junak“, v kterem se je odlikoval v samospovih v prvo g. P...ov glas. G. Hribarju dajajo zvedenci čast, da je „Junak“ njegov tudi v skladbenem oziru res junak. Veselilo je gotovo tudi vse ude, in hvale jim vedó vsi, da sta gg. B. in V. pevski zbor blagovoljno podprla. — Preds. čit. solk., g. D., je deklamoval „Žensko zvestobo“.

(Začasnega vodjo na c. k. viši realki v Gorici) g. Franca Villicus-a, je imenoval minister za nauk za profesorja na c. k. viši realki šotenfeldski na Dunaji. — (Novi vodja g. Gatti nastopi službo z začetkom II. polletja).

Z najvišim sklepom od 20. t. m. je blagovoljno premilostljivo podeliti Nj. vel. državnemu pravdniku okrožne sodnije v Gorici d. r. Jožesu Defacis-u v priznanje odličnega njegovega službovanja naslov in značaj *deželno-sodnijskega svetovavca*.

(Tista 2. kaznjena); ki sta unidan ušla iz kaznovavnice goriške (odnarodena Slovenca), so že vjeli na Vogerskem (okolici gor.) Poslali sta ju v Gradišče.

(Veliko besedo Vodnika na čast) napravi v nedeljo 2 febr. t. l. (njegov rojstni god) čitalnica goriška združena z gimnazijskimi dijaki v prostorni dvorani Lottiove hiše v Rabatiški. Začetek ob 7. uri zvečer. Program se je razposlal vsem čitalnicam in mnogim tukajšnjim gospodom. Nadjamo se, da se povabljeni ne bodo kesaali, če pridejo počastiti to narodno-akademično svečanost.

Gospodarske stvari.

(Dalje: gl. l. 1.)

Kako vse drugače je pri nas na Goriškem. Naši Goričanje so večidel vsi reveži. In vendar pravijo ptuj-

*) To ime „modrasovec“ je čisto slovensko; navadno pravi se temu zelišču „Astromontano“. Piz.

ci, ki nas včasih obiskujejo, da je naša deželica lepa, da je vrta podobna. Mogoče, da je krivo to revščine precej veliko relativno število prebivalcev, morebiti, da tudi ne. Saj drugod, kakor na Francoskem in Angleškem je število prebivalcev veliko več, kot pri nas. Zemlja vsaj ne boljša od naše, in vendar je tam blagostanje na zelo visokoji stopnji. Iskati moramo tega razločka vzrok drugod, ne v številu ljudi, ne v zemlji. Sicer so pri nas davki voliki, prevoliki, denar nima popolne vrednosti: vendar to se nahaja tudi v družih deželah doloma, in zatogadel ne smemo vsoga hudega samo tej reči pripisovati. Tudi sami smo grajo vredni. Mi slabo gospodarimo, med tim ko druga ljudstva vsak faktor v svoj račun jemljejo in s tim računijo. Pri nas je n. pr. veliko lenuhov*); delavci hočejo imeti dobro plačo, pa delajo slabo. Na drugi strani so naši gospodarji zanikrni in prepusté vse sroči in Bogu. Tako so veliko zancinari, malo pridobi, veliko porabi in našo gospodarstvo gre vidoma rakovo pot.

Da se spozna, kako slabo je našo gospodarstvo, naj omenim le naše goriške hribe. Tam se porabi veliko več, nego se pridobi. To se da naj lože dokazati, ako se primerja denar, ki ga iz deželo pošiljamo, onemu, kojega iz družih krajev dobivamo.

Iz naših hribov se izvažajo vohidel pač sami poljski pridelki in kar je s tom navadno v zvezi. Med to tičejo teleta, maslo, sir, krompir, sadje, drva itd. Med temi so edine teleta in drva, ki se po bližnjih krajih zelo cenijo. Naše sadje, ki bi se dalo prav drago in prav lahko v Aleksandrijo prodajati, je žalibog le navadno sadje; zlahtnoga sadja v naših hribih ni veliko; sir tudi ni tako dober, kakor bi lahko bil. Za to reči se dobi nekaj lepoga denara, ali ne toliko, kolikor ga navadno za drugo potrebo izdamo. Naj več denara potrosijo naši gorjani za trgovske reči in za davke. V deželo so namreč vvažta tkanina, sploh obrtnijski izdelki; sir, kava, sladkor, in drugo; zraven tega dajamo za sol, tabak, štampeljne in davke obilo svojega denarja državi. Zraven tega plačujemo še izredne davke, ki dohajajo vradnjiški gosposki v roke: denar za komisije in drugo reči, kar ni malenkost. Naša gosposka ni domača, po večem marveč iz ptujih krajev, ker imamo malo naših lastnih deželanov v uradnih. Tak denar tedaj ne ostaja v deželi, marveč roma znabiti včasih v ptujo kraje. (Dalje prih.)

Drobtince.

Nekaj o Carigradu. — Carigrad, glavno mesto turške države, je tretje v vrsti nar večih evropskih mest, in ima en milijon, pet in sedem deset tisoč (1,075.000) prebivalcev. Ni mesta na svetu, da bi tako lepo ležalo, kakor Carigrad, pa tudi ni ga tako vmazanega in smradnega v celi Evropi. Kedar stopiš z ladije v mesto, sprejme te brzo trop lačnih psov, katerih se moraš s palico braniti, zavohaš smrad od mrhovine, ki po ozkih ulicah leži, in ugledaš ravne izleca in ilovice narejene bajtice, ki ti otožnost v srci budijo. Lahko se tedaj razume, da jih v časih po tisoč pogori. — Carigrad je prava podoba turškega vladanja. — Tik tega smradu in to gnjusobe se vzdigujejo Sultanova poslopja, kratkočasne lope in mošeje (turški tempeljni). Glavna mošeja „Aja Sofija“, je bila nekdanj kristjanska cerkev, ktera je bila lepša in veličastnejša kakor nekdanji Salomonov tempelj v Jerusalemu. — Predmestja po evropski šegi zidana sta Pera in Galata. V Peri je katoliški nadškof — zavoljo tega imenuje turška drhal to predmestje, v katerem veči del kristjanov prebiva „svinjski kvartir“. Klicalo se je to mesto poprej Bizanc (sozidano l. 656 pred Krist.); sedanje ime je dobilo po rimskem cesarju Konstantinu, kateri je Rim papežu prepustivši, svoj sedež tje prestavil l. 330 po Kristusu. Potem namreč ko se je bilo veliko rimsko cesarstvo leta 396 v dvoje carevin razdelilo, so si jo bizanški cesarji za stolno mesto izvolili, in to je ostalo, dokler se ga niso Turci 29. maja 1453. polastili. Od tistega časa tam polomesec gospodarili in se mu je križ umaknil; od tistega časa se šopiri tam divjost, mesto omike. Koliko časa bo še grdo turško gospodarstvo kristjanski Evropi sramoto delalo? Dokler velika vojska ne razsodi, čigavo da bode mesto.

*) Se ve, da to ne velja za vsak kraj.

Strašni vihar v Rijo-Janeru je vrazlomil angleški parobrod „Saturn“; 400 ljudi so se potopilo, in samo 14 se jih je rešilo.

Bere se v ameriškanskih časnikih, da so poslanci v Novi Jorki sklenili, naj se napravi 64 novih oklepnih ladij, katerih bi vtognila vlada potrebovati.

Doneski

za ranjene vojake sv. Očeta papeža.

(Dalje).

Štefan Paher, vikar v Pevmi, 5 gold. srebra; nekteri splošnavci sv. Očeta v Pevmi 20 g.; Blaž Rjavio 2 g.; A. B. „Et portas inferi non praevalent adyersus eam“ Matih. 16, 18., 5 g. v srebru. Za sv. Očeta gledé na sodanje nadrege, oštrumpa, za junakko Njihovd vojake samostan Urkulinaric v Gorici z goslem: „Exurge Christo, adjuva nos, ot libera nos propter nomen s. Tuum, 35 frankov.

Umrli v Gorici:

od 24. do 28. jan. t. l.

24. Jožef Čapulla, 74 l., mesar, za tolkico; Spiridion Antonopolo, 75 l., (nozedinjen Grki), posestnik, za naduho; Andrej Mavrič, 75 l., beruš, za grilo; 25. Ursula Strukul, 43 l., kivarica, za srčno vodenico; 27. Frančiška Conforto, 75 l., cukrarja ions, za mrladom; 28. Amalia Prosel, 2 l., krčmarja otrok, za boleznijo v grlu.

Borsni kurs na Dunaji 30. jan. Metaliques 56:80; narodno posojilo 65:80; London 19:80 adžjo srebra 118:—; cekini 5:78.

Oglasnik.

Na posodo

se ponuja 120 goldinarjev v srebru ali zlatu, toda proti zemljiščni zastavi (hipoteki) v okraji tomlinskem ležeči. Kdor želi ta znesek vzeti, naj se obrne na cerkveno oskrbnitstvo v Dolenji Tribuši.

Pristnost zagotovljena!

Dr. Hartung-ovo olje iz lubja kitajskega drevesa, za ohranjenje in lišpanje las; v zapečatenih sklenicah (flaškah), (pečat je v steklo vtisnjen); po 85 soldov.

Dr. Borchardt-ovo lepo dišeče mizlo (čajfa) za zlepšanje in zboljšanje polti, po skušnjah potrjeno zoper vsakoršno kožno nesnago; v zapečatenih originalnih povezkih (pakeljih) po 42 soldov.

Dr. Beringuler-jev dobro dišeči kronski cvet (Kronengost), zlahtna veda za duhanje in umivanje, ktera moči zivljenja krepča in spodbuja; v originalnih sklenicah po 1 gold. 25 s., ali 1/2 sklenice 75 sold.

Profesorja dr. Linde-a rastlinska predenična pomada (Stangenpomade); stori, da se lasje bolj svetlijo, da so voljnější, in da, počesani, lepo trdno stojé; v originalnih koseh po 50 soldov.

Balzamovo oljčno mizlo; odlikuje se po tem, da kožo oživlja in hrani ter jo dela mehko in voljno; v povezkih po 35 soldov.

Dr. Beringuler-jevo rastlinsko barvilo za lasje; barva jih prav črno, rjavo in rudečkasto; s ščetmi in lončki vred 5 gold. a. v.

Dr. Hartung-ova rastlinska pomada, ki stori da začnejo lasje zopet čvrsto rasti; v zapečatenih steklenih lončkih, ki imajo pečat v steklo vtisnjen, po 85 sold.

Dr. Sulin de Bontemard-ova lepo dišeča pasta za zobe; nar navadnejši in zanesliivki pomoček za obvarvanje in čiščenje zob in dlesen (zebernov); v celih in 1/2 povezkih po 70 in 35 sold.

Dr. Beringuler-jevo olje za lasje iz zeliščnih korenin; ono da lasem moč in jih ohranjuje; ena skleničica 1 gold. in 75 s. a. v.

Dr. Koch-ovo zeliščno sladje; potrjeno kot dober domači pomoček zoper kašel, zagrljenost, zasliženje; v originalnih škatljicah po 70 in 35 soldov.

PRISTNE (nepokvarjene) se prodajajo vse to zaradi priznane dobrote tudi po naših krajih špogano reči v Gorici in za deželo samo v lekarnici (špecceriji) pri Pontoni-u, pri zamorcih, v Raštelu.

Glavna zaloga vseh novjih zdravil z Francoskega, iz Italije, z Nemškega in Angloškega za Gorico in našo deželo je v lekarnici pri Pontoni-u.